

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано сучасні погляди науковців з проблеми використання компетентнісного підходу в рамках модернізації системи вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: компетентності, компетентнісний підхід, освіта, модернізація.

Постановка проблеми. Однією з передумов входження України до єдиного Європейського освітнього простору є впровадження європейських норм в освіті й науці. Необхідність удосконалення української системи освіти, підвищення її рівня якості є важливим завданням, що обумовлено потребами формування позитивних умов для становлення й реалізації студента як майбутнього професіонала та його особистісної самореалізації. Вирішення цієї проблеми можливе за умови підготовки майбутнього педагога, який володіє ґрунтовними знаннями, має розвинені педагогічні здібності, досконалі професійні уміння, професійну самосвідомість, педагогічне мислення, володіє навичками самонавчання, самовдосконалення. Тому формування готовності майбутнього педагога до професійної діяльності в сучасних умовах набуває особливої значущості [14].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемою запровадження компетентнісного підходу в освіту, адаптації зарубіжного досвіду з реалізації цієї проблеми, визначенню ключових компетентностей особистості, які мають бути сформованими у випускників вищих навчальних закладів, присвятили свої наукові пошуки такі вчені та дослідники як В.І. Луговий, Н.М. Бібік, І.Г. Єрмаков, О.В. Овчарук, О.І. Пометун, О.Я. Савченко, С.А. Калашнікова.

Характеристику компетентнісного підходу знаходимо у дослідженнях російських учених, зокрема: М. Авдєєвої, В. Байденко, В. Болотова, Е. Бондаревської, В. Введенського, Н. Вовнової, А. Войнова, А. Вербицького, Г. Дмитрієва, Д. Іванова, І. Зимньої, В. Краєвського, С. Кульневич, А. Маркової, К. Митрофанова, А. Петрова, В. Серікова, О. Соколової, Е. Тетюниної, А. Хуторського та ін.

Як методологічна основа забезпечення цілей, змісту і якості вищої освіти компетентнісний підхід розглядається значною частиною зарубіжних дослідників, серед яких найбільш відомі Д.МакКлелланд, А. Мейхью, Дж. Равен, Дж. Боуден, С. Маслач, М. Лейтер, Е. Шорт, Е. Тоффлер, Р. Уайт, А. Бермус, Р. Хайгерті, А. Мейхью та інші.

Мета роботи – проаналізувати сучасні наукові погляди з проблеми використання компетентнісного підходу в системі педагогічної освіти.

Результати дослідження. Процеси глобалізації економіки, формування інформаційного суспільства та інтеграція української системи вищої професійної освіти у світовий освітній простір поставили перед нашою педагогічною наукою задачу приведення традиційного українського наукового апарату у відповідність із загальноприйнятою в Європі системою педагогічних понять. Зокрема, знаньева парадигма освіти повинна бути переглянута з позиції компетентнісного підходу [4].

Знання, вміння та навички, котрі молодь набуває й виробляє, навчаючись у закладах освіти, беззаперечно, є важливими. Поряд із цим сьогодні актуальності набуває поняття *компетентності* майбутнього фахівця, що визначається багатьма чинниками, оскільки саме компетентності, на думку багатьох міжнародних експертів, є тими індикаторами, що дозволяють визначити *готовність* випускника до життя, його подальшого особистого розвитку й до активної участі в житті суспільства. Орієнтуючись на сучасний ринок праці, освіта до пріоритетів сьогодення відносить уміння оперувати такими технологіями та знаннями, що задовольняють потреби інформаційного суспільства, підготують молодь до нових ролей у цьому суспільстві. Саме тому важливим нині є не тільки вміння оперувати власними знаннями, а й бути готовим змінюватись та пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя. Прогресивна освітня спільнота сьогодні ставить перед собою нове завдання – сформувати в школяра, студента та дорослого вміння вчитись.

Протягом останнього десятиліття розвинені країни Європи та світу, серед яких Австрія, Велика Британія, Канада, Нова Зеландія, Німеччина, Франція, деякі країни Східної Європи: Угорщина, Румунія, Молдова, Литва, Латвія та ін. – розпочали ґрунтовну дискусію, яка й досі триває на міжнародному рівні,

навколо того, як дати людині належні знання, вміння та компетентності для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством, що швидко розвивається.

Як зазначає Овчарук О.В, одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на *компетентнісний підхід* та створення ефективних механізмів його запровадження [8].

Традиційно цілі освіти визначалися набором знань, умінь, навичок, якими повинен володіти випускник. Сьогодні такий підхід виявився недостатнім. Соціуму (професійним навчальним закладам, виробництву, сім'ї) потрібні випускники, готові до включення в подальшу життєдіяльність, здатні практично вирішувати життєві і професійні проблеми. А це багато в чому залежить не від отриманих знань, умінь, навичок (ЗУН), а від деяких додаткових якостей, для позначення яких і вживаються поняття "компетенції" і "компетентності", які більш відповідають розумінню сучасних цілей освіти.

Введення цих понять у педагогічну практику середньої та вищої шкіл вимагає зміни змісту і методів освіти, уточнення видів діяльності, якими повинні оволодіти учні та студенти до закінчення освіти і при вивченні окремих предметів.

Визначення випускника, який володіє компетенціями, тобто тим, що він може робити, яким способом діяльності опанував, до чого він готовий, – називають *компетентнісним підходом*.

Компетентнісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, що означають потенціал, здібності випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатофакторного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно і комунікаційно насиченого простору [15].

Як зазначає І.А.Зимня, поняття "компетентнісна освіта" (Competency-Based Education) виникло у США наприкінці 80-х-початку 90-х років ХХ століття, підґрунтям якого стали вимоги бізнесу і підприємництва щодо випускників вищих навчальних закладів стосовно їх невпевненості і браку досвіду при інтеграції та застосуванні знань у процесі прийняття рішень у конкретних ситуаціях. При цьому очевидним є те, що чим більше компанія заснована на знаннях, тим більше вразливим стає її становище, тому що все більша частина цінностей компанії буде "йти додому" наприкінці робочого дня. Однією з перших публікацій з даної проблематики стала стаття D.McClelland "Тестувати компетентність, а не інтелект" [16]. Проте не у США, а у Великобританії концепція компетентнісно-орієнтованої освіти з 1986 року була взята за основу національної системи кваліфікаційних стандартів і отримала офіційну підтримку керівництва. Відтак, вже у 1997 році в рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США й Канади було започатковано програму "Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади" (DeSeCo) [8].

Компетентнісний підхід – спроба привести у відповідність освіту і потреби ринку, згладити протиріччя між навчальною і професійною діяльністю. Ця педагогічна інновація не антагоністична утвердженням в педагогічній науці діяльнісному та особистісно-орієнтованому підходам. Необхідність введення компетентнісного навчання обумовлена процесами гармонізації "архітектури" європейської системи вищої освіти, зміною основоположних педагогічних принципів, багатством понятійного змісту нового терміна [3].

І.А.Зимня виділила три етапа становлення компетентнісного підходу в освіті (competence-based education – CBE).

Перший етап (1960-1970 р.), характеризується введенням у науковий апарат категорії "компетенція", створенням передумов розмежування понять компетенція / компетентність.

Другий етап (1970-90 р.) характеризуються використанням категорії компетенція / компетентність в теорії і практиці навчання мови, професіоналізму в управлінні, керівництві, менеджменті, в навчанні спілкуванню, розробляється зміст поняття "соціальні компетенції / компетентності". Зокрема, у роботі Дж. Равена "Компетентність у сучасному суспільстві", що з'явилася в Лондоні в 1984 р., дається розгорнуте тлумачення компетентності. Це таке явище, яке "складається з великої кількості компонентів, багато з яких відносно незалежні один від одного, ... деякі компоненти належать скоріше до когнітивної сфери, а інші – до емоційної, ... ці компоненти можуть замінити один одного в якості складових ефективної поведінки" [5].

Дж.Равен виділяє 39 видів компетентностей. Деякі з них приведемо нижче: тенденція до більш ясного розуміння цінностей і установок по відношенню до конкретної мети; тенденція контролювати свою діяльність; залучення емоцій у процес діяльності; готовність і здатність навчатися самостійно; пошук і використання зворотного зв'язку; упевненість у собі; самоконтроль; адаптивність; відсутність відчуття безпорадності; схильність до роздумів про майбутнє: звичка до абстрагування; увага до проблем, пов'язаних з досягненням поставлених цілей; самостійність мислення, оригінальність; критичне мислення; готовність вирішувати складні питання; готовність працювати над чим-небудь спірних і викликають занепокоєння; готовність використовувати нові ідеї та інновації для досягнення мети; знання того, як використовувати інновації; наполегливість; використання ресурсів; довіра; здатність приймати

рішення; персональна відповідальність; здатність до спільної роботи заради досягнення мети; здатність спонукати інших людей працювати спільно заради досягнення поставленої мети; здатність слухати інших людей і брати до уваги те, що вони говорять; готовність дозволяти іншим людям приймати самостійні рішення; здатність вирішувати конфлікти і пом'якшувати суперечності та інші [13].

Науковці починають не тільки досліджувати компетенції, виділяючи від 3-х до 39 (Дж. Равен) видів, але й будувати навчання, маючи на увазі її формування як кінцевий результат цього процесу (Н.В. Кузьміна, А.К. Маркова, Л.А. Петровська). Дослідники для різних діяльностей виділяють різні види компетентності. Наприклад, для мовної компетентності Рада Європи (1990) виділяє стратегічну, соціальну, соціолінгвістичних, мовну і навчальну.

Професійно-педагогічна компетентність, за Н.В. Кузьміною, включає п'ять елементів або видів компетентності: "спеціальна й професійна компетентність в області дисципліни; методична компетентність в сфері способів формування знань, умінь; соціально-психологічна компетентність в області процесів спілкування; диференційно-психологічна компетентність у сфері мотивів, здібностей, напрямів; аутопсихологічна компетентність в області гідності й недоліків власної діяльності та особистості".

Третій етап дослідження компетентності як наукової категорії стосовно до освіти, починаючи з 1990 р., характеризується появою робіт А.К. Маркової (1996), де в загальному контексті психології праці професійна компетентність стає предметом спеціального всебічного розгляду. У структурі професійної компетентності вчителя А.К. Маркова виділяє спеціальну, соціальну, особистісну і індивідуальні види професійної компетентності.

На нашу думку можна виділити четвертий етап становлення СВЕ-підходу в освіті – початок ХХІ століття – який характеризується не тільки тим, що професійна компетентність стає предметом спеціального всебічного розгляду, а й тим, що в цей період відбувається активна розробка та впровадження засад компетентнісного підходу (компетентнісна модель) в Державні стандарти освіти (наприклад, "Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти" від 23 листопада 2011 р. № 1392).

Відтак, поняття "компетенція" та "компетентність" трактуються по-різному. Так, словник іноземних слів розкриває поняття "компетентний" як такий, що володіє компетенцією – колом повноважень певної галузі, особи або колом справ: *competent* (франц.) – компетентний, правомірний; *competens* (лат.) – відповідний, здібний; *competence* (англ.) – здібність (компетенція). У більшості зарубіжних досліджень останніх років (С. Beelische, M. Linard, B. Rey, L. Turkal, M. Joras і ін.), поняття "компетенція" трактується не як набір здібностей, знань та вмінь, а як здібність чи *готовність* мобілізувати усі ресурси (організовані в систему знання та вміння, навички, здібності і психологічні якості), необхідні для виконання завдання на високому рівні, адекватні конкретній ситуації, тобто відповідно до цілей і умов перебігу процесу [2].

Згідно з визначенням Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performans and Instruction) поняття *компетентності* визначається як *спроможність кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання або роботу*. При цьому поняття компетентності містить набір знань, навичок та відносин, що дають змогу особистості ефективно здійснювати діяльність або виконувати певні функції, спрямовані на набуття певних стандартів у галузі професії або виду діяльності. Для того, щоб полегшити процес оцінювання компетентностей, Департамент пропонує виділити з цього поняття такі індикатори, як набуті знання, вміння, навички та навчальні досягнення. Експерти програми "DeSeCo" визначають поняття *компетентності (competency)* як *здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби і виконувати поставлені завдання*. Кожна компетентність побудована на комбінації (посднанні) взаємовідповідних пізнавальних ставлень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії. Ця схема є прикладом побудови внутрішньої структури компетентності, орієнтованої на потреби ("DeSeCo", 2002) [10].

Виходячи з того, що в перекладі з латинської мови слово "*competentia*" означає коло питань, з якими людина добре обізнана, має певний досвід, відомі російські вчені А. Хуторський та В. Красевський трактують "компетентність" у певній галузі як "володіння відповідними знаннями й здібностями, які дозволяють ґрунтовно судити про цю галузь і ефективно діяти в ній", тобто компетентність є результатом набуття компетенції.

Ґрунтовним науковим підходом відзначається розгляд поняття "компетентності" Міжнародною комісією Ради Європи, якою було сформульовано перелік ключових компетенцій з використанням логічно визначеного ряду: вивчати – шукати – думати – співпрацювати – діяти – адаптуватись [8]. При цьому, перелік восьми ключових компетенцій для навчання упродовж життя, якими повинен володіти кожний європеєць, визначені як робочою групою з підготовки звіту Європейській раді в Стокгольмі, так і Єврокомісією, що включає:

- навички рахування та письма / компетенція в галузі рідної мови;
- базові компетентності в галузі математики, природничих наук та технологій / математична і фундаментальна природничо-наукова та технічна компетенції;

- іноземні мови /компетенція в сфері іноземних мов;
- використання інноваційних технологій / або інформаційні та комунікаційні технології / комп'ютерна компетенція;
- здатність та уміння навчатись /навчальна компетенція;
- соціальні навички / міжособистісна, міжкультурна та соціальна компетенції, а також громадянська компетенція;
- підприємницькі навички /компетенція підприємництва;
- загальна культура та етика / культурна компетенція [8].

А. Хуторський вважає, що не існує єдиного узгодженого визначення та переліку ключових компетентностей. Оскільки компетентності – це насамперед замовлення суспільства на підготовку його громадян, такий перелік багато в чому визначається узгодженою позицією соціуму в певній країні або регіоні. Досягти такого узгодження вдається не завжди. Наприклад, у ході реалізації міжнародного проекту "Визначення та добір ключових компетентностей", який здійснюється Організацією економічного співробітництва й розвитку та національних інститутів освітньої статистики Швейцарії та США, чіткого визначення ключових компетентностей вироблено не було.

Під час симпозіуму Ради Європи на тему "Ключові компетентності для Європи" було визначено такий орієнтовний перелік *ключових компетентностей*.

Вивчати: уміти здобувати користь із досвіду; організувати взаємозв'язок своїх знань і впорядковувати їх; організувати свої власні прийоми вивчення; уміти вирішувати проблеми; самостійно займатися своїм навчанням.

Шукати: запитувати різні бази даних; опитувати оточення; консультуватись в експерта; одержувати інформацію; уміти працювати з документами та класифікувати їх.

Думати: організувати взаємозв'язок минулих і дійсних подій; критично ставитись до того чи іншого аспекту розвитку нашого суспільства; уміти протистояти непевності та труднощам; займати позицію в дискусіях і виконувати свої власні думки; бачити важливість політичного й економічного оточення, в якому проходять навчання та робота; оцінювати соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, споживанням, а також із навколишнім середовищем; уміти оцінювати твори мистецтва й літератури.

Співробітничати: уміти співробітничати та працювати у групі; приймати рішення – улагоджувати розбіжності та конфлікти; уміти домовлятись; уміти розробляти та виконувати контракти.

Прийматися за справу: включатись у проект; нести відповідальність; входити до групи або колективу та робити свій внесок; доводити солідарність; уміти організувати свою роботу; уміти користуватись обчислювальними та моделюючими приладами.

Адаптуватись: уміти використовувати нові технології інформації та комунікації; доводити гнучкість перед викликами швидких змін; показувати стійкість перед труднощами; уміти знаходити нові рішення.

Як зазначає А. Хуторський, у даний час існує ряд спроб визначити поняття "компетентність" з освітньої точки зору. Наприклад, на нараді концептуальної групи проекту "Стандарт загальної освіти" сформульоване таке робоче визначення поняття "компетентність": "Готовність учня використовувати засвоєні знання, навчальні вміння та навички, а також способи діяльності в житті для рішення практичних і теоретичних задач".

Відповідно до поділу змісту освіти на загальну метапредметну (для всіх предметів), міжпредметну (для циклу предметів або освітніх галузей) і предметну (для кожного навчального предмета), А.Хуторський виділяє трирівневу ієрархію компетентностей: *ключові компетентності* – належать до загального (метапредметного) змісту освіти; *загальнопредметні компетентності* – відносяться до певного кола навчальних предметів та освітніх галузей; *предметні компетентності* – частки стосовно двох попередніх рівнів компетентності, що мають конкретний опис і можливість формування в рамках навчальних предметів.

Українські вчені визначили сім ключових компетентностей школярів: уміння вчитися, загальнокультурна, громадянська, підприємницька, соціальна, з інформаційних і комунікаційних технологій, здоров'я зберігаюча.

Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти у 2008 році розроблено "Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої освіти" (надалі – ГСВО), у основі нового покоління якого покладено компетентнісний підхід через формування нової системи діагностичних засобів із переходом від оцінки знань до оцінки компетенцій та визначення рівня компетентності в цілому [9].

Запропоноване в європейському проекті TUNING "...поняття *компетенцій* включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної галузі, здатність знати й розуміти), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті)". Поняття "компетенція" включає не тільки когнітивну й операційно-технологічну складові, але й мотиваційну, етичну, соціальну,

поведінкову сторони (результати освіти, знання, уміння, систему ціннісних орієнтацій). У формуванні компетентності вирішальну роль відіграє не тільки зміст освіти, але також і освітнє середовище вищих навчальних закладів, організація освітнього процесу, освітні технології, включаючи самостійну роботу студентів тощо. Треба підкреслити узагальнений, інтегральний характер поняття "компетентність" стосовно понять "знання", "уміння", "навички".

На думку С.А. Калашникової правомірне використання ключових понять компетентнісного підходу та їх взаємозв'язку у такому формулюванні: *компетентність* (у множині – компетентності) – здатність людини ефективно виконувати певну (у тому числі професійну) діяльність; *компетентність* (у множині – компетентності) – особиста якість людини, що визначає її поведінку та впливає на рівень виконання певної (зокрема професійної) діяльності [6].

Компетентність є результатом набуття компетентностей. Компетентності є складовими компетентності. Ланцюжок компетентнісного підходу (від меншого до більшого) є таким: індикатор → індикатори → компетентності → компетентності → компетентність → компетентності.

В.І. Луговий щодо категоризації компетентностей застосовує ще один досить універсальний підхід: "Більш системно і науково обгрунтовано можна було б визначити та згрупувати компетентності, враховуючи види людської діяльності, на які вона розщеплюється в системі суб'єкт-об'єктних (суб'єктних) відносин. У такому разі можна теоретичним шляхом дійти до висновку про існування п'яти видів компетентностей: інтелектуально-знансєвих, творчо-інноваційних, ціннісно-орієнтаційних, діалого (консенсусно)-комунікаційних, художньо-творчих" [12].

В.І. Луговий за змістом і роллю поділяє компетентності на загальні (ключові) і специфічні (предметні). Емпіричним шляхом ним визначено перелік загальних компетентностей, властивих різним предметним галузям освіти, який містить 30 інструментальних, міжособистісних та системних компетентностей.

Н. Кропотова визначає професійну компетентність як "систему особистісних якостей, знань і умінь, що обумовлюють готовність і здатність фахівця (професіонала) здійснювати професійну діяльність у контексті наявних соціально-економічних і соціокультурних реалій".

С. Сисоева та І. Соколова під "*професійною компетентністю фахівця*" розуміють "інтегровану властивість особистості, що визначатиме здатність фахівця здійснювати професійну діяльність на найвищому рівні".

Професійна компетентність, за даними С.А. Калашникової – це здатність фахівця ефективно виконувати професійну діяльність, і ця здатність є результатом набуття фахівцем необхідних компетентностей [6].

М.М. Левшин вважає, що виявом будь-якої компетентності у системно-діяльнісному аспекті є вміння – готовність виконувати певну діяльність з певною метою і в певних умовах.

Запровадження компетентнісного підходу в діяльність вищих навчальних закладів накладає певні вимоги на варіативну складову стандартів вищої освіти вищих навчальних закладів, вимагає перегляду під кутом зору компетентнісного підходу методичних систем вивчення різноманітних навчальних дисциплін (мети, змісту, методів, засобів, форм організації навчання).

У педагогічній літературі (як вітчизняній, так і зарубіжній) констатується відсутність єдиного розуміння значення базових положень і понять компетентнісного підходу та їх взаємозалежності. Досягнення консенсусу з цього питання можливе за умови врахування як результатів теоретико-методологічних напрацювань (зарубіжних і вітчизняних), так і здобутків практичної імплементації компетентнісного підходу (здебільшого зарубіжний досвід) [6].

Висновки. Компетентнісний підхід у сфері вищої педагогічної освіти, який ґрунтується на міждисциплінарних, інтегрованих вимогах до результату освітньої діяльності, потребує подальшого наукового дослідження, оскільки він вимагає від учасників навчально-виховного процесу кардинально змінювати як мету, так і вектор змісту вищої освіти: від передачі знань і умінь предметного змісту до формування розвиненої особистості із життєвими і професійними компетентностями. Упровадження компетентнісного підходу у процес підготовки майбутніх фахівців передбачає розробку нових стандартів вищої освіти (ОКХ, ОПП, навчальних планів, педагогічних технологій тощо), розширення в структурі навчальних програм міжпредметного компоненту, упровадження інтегрованих навчальних дисциплін, у яких предметні галузі співвідносяться з різними видами компетентностей.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичного підґрунтя формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання.

Використані джерела

1. Бедь В.В. Компетентнісний підхід в системі вищої освіти як пріоритет її модернізації у ВУЗі [електронний ресурс] / В.В. Бедь, М.Г. Артьомова. – режим доступу: <http://www.uuba.org.ua/golovne/kompetentnisniy-pidhid-v-sistemi-vischoyi-osviti-yak-prioritet-yiyi-modernizatsiyi-u-vischomu-navchal-nomu-zakl.html>
2. Гаврищак Г. Р Компетентність та ключові компетенції викладача ВНЗ / Матеріали регіонального науково-практичного семінару "Професійні компетенції та компетентності вчителя", 28-29 листопада 2006 р. – Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2006. – С. 31- 32.
3. Гончарова, Н.Л. Категории "компетентность" и "компетенция" в современной образовательной парадигме [Электронный ресурс] / Н.Л. Гончарова // Сборник научных трудов СевКавГТУ: Серия "Гуманитарные науки". 2007. №5. <http://www.ncstu.ru>.
4. Евдокимова Н.В. Становление понятий "компетентность" и "компетенция" в современной педагогической практике. Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/talented/library/article/evdokimova.htm>
5. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования [Электронный ресурс] // Интернет-журнал "Эйдос". – 2006. – 5 мая. Режим доступу: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>.
6. Калашнікова С.А. Компетентнісно-орієнтований підхід: базові поняття та положення / С.А. Калашнікова // Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія : Зб. наук. пр. – К. : КМПУ, 2010. – № 13 (1). – С. 32-40.
7. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3145/
8. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
9. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої освіти / За загальною редакцією В.Д.Шинкарука. Укладачі: Я.Я.Болюбаш, К.М.Левківський, В.Л. Гуло, Л.О. Котоловець, Н.І. Тимошенко. – К.: МОН України, ПТІЗО, 2008. – С. 2 – 8
10. Краевский В. В. Основы обучения: Дидактика и методика [текст]: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. В. Краевский, А. В. Хуторской. – М.: Издательский центр "Академия", 2007. – 352 с.
11. Луговий В. І. Компетентності та компетенції: поняттєво термінологічний дискурс [Текст] / В. І. Луговий // Вища освіта України : теорет. та наук.метод. часоп. № 3. (Дод.1) / І-нт вищої освіти АПН України ; [голов. ред. Віктор Андрущенко ; редкол.: Віль Бакіров, Іван Вакарчук ... Володимир Луговий та ін.]. – К., 2009. – [Тем. вип.] : Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. – С. 8-14.
12. Педагогіка професіонального образования / Под ред. В. А. Слостенина. – М. : Издательский центр "Академия", 2004. – 368 с.
13. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Равен Дж. Пер. с англ. – М., "Когито-Центр", 2002. – 396 с.
14. Садова Т. А. Професійна компетентність та готовність до педагогічної діяльності: сутність і взаємозв'язок Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/331/84/>
15. Селевко Г. Компетентности и их классификация / Г. Селевко // Народное образование. – 2004. – №4. – С. 138-143.
16. McClelland D.C. Testing for Competence Rather Than for "Intelligence"// American Psychologist, 1973. – Vol.28, №1. – P.1-14.

Garkusha S.V.

USE OF THE COMPETENCY APPROACH IN MODERN HIGHER EDUCATION SYSTEM

The article analyzes the current views of scholars on the issue of the use of the competency approach in the modernization of Higher Education.

Key words: *competency, competency-based approach, education.*

Стаття надійшла до редакції 20.09.2012